

HOTĂRÂREA CURȚII
din 2 februarie 1988*

Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV și alții
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Ajutoare de stat – Gaz natural – Tarif preferențial pentru horticultorii olandezi”

În cauzele conexe 67/85, 68/85 și 70/85,

Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV, societate comercială cu răspundere limitată, cu sediul social în Zevenhuizen,

și

Johannes Wilhelmus van Vliet, horticultor, cu domiciliul în Uithoorn, Vuurlijn 27,

ambii reprezentați de A. J. Braakman, avocat în Rotterdam, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui Lambert H. Dupong, 14 A, rue des Bains (cauza 67/85),

Landbouwschap, cu sediul social în Haga, reprezentat de A. J. Braakman, avocat în Rotterdam, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui Lambert H. Dupong, 14 A, rue des Bains (cauza 68/85),

și

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de către domnul D. J. Keur, consilier juridic adjunct în Ministerul Afacerilor Externe, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Țărilor de Jos, 5, rue C. M. Spoo (cauza 70/85),

reclamanți,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul R. C. Fischer, consilier juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnului Georges Kremlis, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Republica Federală Germania, reprezentată de domnii Seidel și Loschelder, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Republicii Federale Germania, 20-22, avenue Émile-Reuter,

* Limba de procedură: olandeza.

Regatul Danemarcei, reprezentat de domnul L. Mikaelson, consilier juridic în Ministerul Afacerilor Externe, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnului Ib Bodenhagen, însărcinat cu afaceri la Ambasada Danemarcei, 11 B, boulevard Joseph-II,

și

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat de domnul R. N. Ricks, de la Treasury Solicitor's Department, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg la sediul Ambasadei Regatului Unit, 28, boulevard Royal,

intervenienți,

având ca obiect anularea Deciziei 85/215 a Comisiei din 13 februarie 1985 privind tariful preferențial pentru gazul natural pentru horticultorii olandezi (JO L 97, p. 49),

CURTEA,

compusă din domnii A. J. Mackenzie Stuart, președinte, G. Bosco, O. Due și J. C. Moitinho de Almeida, președinți de cameră, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet și F. Schockweiler, judecători,

avocat general: Sir Gordon Slynn,
grefier: domnul P. Heim,

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 18 decembrie 1986,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 2 aprilie 1987,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin trei cereri depuse la grefa Curții la 15 și 16 martie 1985, Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV, societate comercială cu răspundere limitată, cu sediul social în Zevenhuizen, și J. W. van Vliet, horticultor, cu domiciliul în Uithoorn, Landbouwschap, organism de drept public cu sediul în Haga, și Regatul Țărilor de Jos au introdus, în temeiul articolului 173 primul paragraf și paragraful al doilea din Tratatul CEE, o acțiune în anularea Deciziei 85/215 a Comisiei din 13 februarie 1985 privind tariful preferențial pentru gazul natural pentru horticultorii olandezi (JO L 97, p. 49).

2 La articolul 1 din decizia citată anterior, Comisia a declarat că „ajutorul reprezentat de tariful preferențial pentru gazul natural aplicat în Țările de Jos pentru horticultura în sere încălzite, începând cu 1 octombrie 1984, este incompatibil cu piața comună în sensul articolului 92 din Tratatul CEE și trebuie să fie eliminat”. Articolul 2 din decizie prevede că „Țările de Jos informează Comisia, până la 15 martie 1985, asupra măsurilor luate pentru aducerea la îndeplinire a dispozițiilor articolului 1”.

3 În motivarea deciziei respective, Comisia a explicat că în Țările de Jos tarifele gazului natural pentru horticultorii care dețin sere fac obiectul unor acorduri între, pe de o parte, NV Nederlandse Gasunie din Groningen, întreprindere de drept privat al cărei capital este deținut în proporție de 50 %, direct sau indirect, de statul olandez, restul fiind deținut de două companii petroliere private, și, pe de altă parte, Landbouwschap, organism de drept public

instituit pentru a asigura în sectorul agricol protecția intereselor comune ale operatorilor cu respectarea interesului general. La aceste acorduri participă, de asemenea, Vereniging van Exploitanten van Gasbedrijven in Nederland (Vegin), asociație care reunește societăți locale de distribuție a gazului.

4 Din 1963, conform unei convenții, tarifele negociate astfel, precum toate tarifele practicate de Gasunie, sunt prezentate spre aprobare ministrului afacerilor economice.

5 Încă din 1981, Comisia a considerat că tariful pentru horticulură în vigoare la data respectivă constituia un tarif preferențial, întrucât prevedea condiții deosebit de avantajoase pentru horticulorii stabiliți în Țările de Jos. În consecință, Comisia a constatat în Decizia 82/73 din 15 decembrie 1981 (JO L 37, p. 29) că este vorba despre un ajutor incompatibil cu articolul 92 din Tratatul CEE și a impus Țărilor de Jos eliminarea acestuia.

6 În urma acestei decizii, care între timp făcuse obiectul a trei acțiuni în anulare în temeiul articolului 173 din Tratatul CEE, s-a negociat un nou tarif. Acest tarif, care a primit aprobarea Comisiei, implica o aliniere a tarifului pentru horticulură la tariful aplicat pentru industrie (mai precis, la tariful industrial, denumit „D”) cu o majorare de 0,5 cent/m³. Acesta era însoțit, de asemenea, de o clauză de revizuire trimestrială similară celei aflate în vigoare pentru industrie și se aplica între 1 aprilie 1983 și 30 septembrie 1984.

7 Adoptarea acestui tarif nou atrăgea după sine abrogarea Deciziei 82/73 și renunțarea de către reclamante la acțiunile introduse împotriva acesteia.

8 La 28 septembrie 1984, un nou contract de stabilire a unor noi tarife a fost încheiat între Gasunie, Vegin și Landbouwschap pentru perioada cuprinsă între 1 octombrie 1984 și 1 octombrie 1985. Noul tarif prevedea în esență să se aplice în horticulură prețul gazului corespunzător nivelului mediu din 1983, majorat cu un procent fix de 10 %. În consecință, prețul gazului este plafonat la 42,5 cenți/m³.

9 Comisia a inițiat procedura prevăzută la articolul 93 alineatul (2) din tratat și în final a adoptat Decizia 85/215, atacată în această cauză, împotriva acestui nou tarif, notificat de guvernul olandez Comisiei în scrisoarea din 4 octombrie 1984.

10 Prin cererile primite la grefa Curții la 24 aprilie, 25 aprilie și, respectiv, la 21 iunie 1985, guvernele Regatului Danemarcei, Republicii Federale Germania și Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord au solicitat să intervină în cauzele respective, în sprijinul concluziilor Comisiei. Prin ordonanțele din 8 mai, 26 iunie și 18 septembrie 1985, Curtea a acceptat intervențiile respective.

11 Pentru o expunere mai detaliată a elementelor cauzei, a derulării procedurii, precum și a pretențiilor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate în continuare decât în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

Cu privire la admisibilitate

I – Cauza 67/85

12 Comisia susține că acțiunea introdusă de societatea Van der Kooy și de domnul Van Vliet nu este admisibilă în conformitate cu articolul 173 paragraful al doilea. În acest scop, Comisia subliniază că ajutorul contestat în Decizia 85/215 favorizează toți horticulorii olandezi care

utilizează gazul natural pentru a-și încălzi serele. Fiind vorba despre un ajutor care favorizează o amplă categorie de operatori, horticultorii reclamânți nu pot fi considerați ca fiind vizați în mod individual de decizia Comisiei care solicita eliminarea acestui ajutor.

13 În temeiul articolului 173 paragraful al doilea din tratat, admisibilitatea unei acțiuni în anulare introduse de o persoană de drept privat împotriva deciziei al cărei destinatar nu este, face obiectul condiției ca reclamantul să fie în mod direct și individual vizat de decizia respectivă. În speța de față, întrucât societatea Van der Kooy și domnul Van Vliet nu se numărau printre destinatarii deciziei în litigiu, este necesar să se examineze dacă aceștia sunt, cu toate acestea, afectați în mod direct și individual de decizia respectivă.

14 În acest sens, trebuie reamintit, astfel cum a constatat deja Curtea în hotărârile din 15 iulie 1963, Plaumann, cauza 25/62, Rec., p. 197, și din 14 iulie 1983, Spijker, cauza 231/82, Rec., p. 2559), că terții nu pot fi vizați în mod individual de o decizie adresată unei alte persoane decât dacă decizia respectivă le aduce atingere în virtutea anumitor calități care îi sunt specifice sau a unei situații de fapt care o caracterizează în raport cu oricare altă persoană și, din acest motiv, îi individualizează în mod similar cu cea a destinatarului.

15 Acest lucru nu este valabil în prezenta speță. Decizia în litigiu vizează reclamantele numai în virtutea calității lor obiective de horticultori stabiliți în Țările de Jos, acceptați să beneficieze de tariful preferențial pentru gaz în temeiul unui drept identic cu cel al oricărui alt horticultor aflat în aceeași situație. Prin urmare, decizia se prezintă, în privința lor, ca o măsură cu domeniu de aplicare general care se aplică în situații determinate în mod obiectiv și presupune efecte juridice în privința categoriilor de persoane avute în vedere în mod general și abstract. Prin urmare, reclamânții nu pot fi considerați ca fiind vizați în mod individual de decizia în litigiu.

16 Pentru aceste motive, acțiunea în cauza 67/85 trebuie să fie declarată inadmisibilă.

II – Cauza 68/85

17 Comisia ridică, de asemenea, o excepție de inadmisibilitate împotriva acțiunii introduse de Landbouwschap.

18 Comisia consideră că, presupunând chiar că Landbouwschap a acționat în calitate de reprezentant al horticulturilor în negocierile privind stabilirea taxelor vamale cu Gasunie, un organism constituit pentru a promova interesele colective ale unei categorii de justițiabili nu poate fi considerat vizat în mod direct și individual, în sensul articolului 173 paragraful al doilea, printr-un act care aduce atingere intereselor generale ale acestei categorii (a se vedea hotărârile Curții din 18 octombrie 1975, Union syndicale, cauza 72/74, Rec., p. 401, și din 28 martie 1982, Groupement des Agences de voyages, cauza 135/81, Rec., p. 3799).

19 Această excepție nu poate fi reținută.

20 În primul rând, trebuie constatat că, în mod contrar celor susținute de Comisie, Landbouwschap acționează în domeniul tarifelor pentru gaz în calitate de reprezentant al organizațiilor de horticultori.

21 Cu toate că Landbouwschap nu poate fi considerat ca fiind în mod direct și individual vizat de Decizia 85/215 în calitate de beneficiar al ajutorului în litigiu, rămâne adevărat faptul că, astfel cum a argumentat în mod întemeiat acest organism, poziția acestuia este afectată de

Decizia 85/215 în calitatea sa de negociator privind tarifele pentru gaz în interesul horticulorilor.

22 De asemenea, trebuie remarcat că în această calitate Landbouwschap a participat activ la procedura în temeiul articolului 93 alineatul (2), prezentând observații scrise Comisiei și menținându-se în contact strâns cu serviciile competente pe tot parcursul procedurii.

23 În final, Landbouwschap figurează printre semnatarii acordului care au stabilit tariful contestat de Comisie și, în această calitate, este menționat în mai multe rânduri în Decizia 85/215. Tot în această calitate, Landbouwschap a fost obligat, pentru punerea în aplicare a deciziei respective, să înceapă noi negocieri tarifare cu Gasunie și să încheie un nou acord.

24 Prin urmare, se ajunge la concluzia că, având în vedere împrejurările din acest caz, Landbouwschap avea dreptul de a intenta o acțiune în anulare în temeiul articolului 173 paragraful al doilea împotriva Deciziei 85/215 a Comisiei.

25 Rezultă că excepția de inadmisibilitate invocată de Comisie în cauza 68/85 trebuie să fie respinsă.

Cu privire la fond

26 Landbouwschap și Regatul Țărilor de Jos formulează în acțiunea lor împotriva Deciziei 85/215 mai multe motive care pot fi rezumate astfel:

- încălcarea articolului 92 din tratat;
- încălcarea normelor fundamentale de procedură;
- insuficiența motivării.

I – Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolului 92

27 Trebuie reamintit că, în conformitate cu articolul 92 alineatul (1), „Cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul fondurilor publice, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale între statele membre”.

28 Trebuie remarcat, cu titlu introductiv, că prezenta cauză ridică întrebarea dacă tariful unei surse de energie, stabilit la un nivel inferior celui care ar fi fost ales în mod normal, poate să fie considerat drept „ajutor” atunci când stabilirea acestuia este imputabilă acțiunii statului membru respectiv și când celelalte condiții impuse la articolul 92 sunt întrunite. Într-o astfel de situație, statul sau entitatea aflată sub influența acestuia nu aplică tariful precum un operator economic obișnuit, ci îl utilizează pentru a-i favoriza pe consumatorii de energie, după modelul anumitor întreprinderi cărora le acordă un ajutor, acordându-le un avantaj pecuniar renunțând la profitul pe care l-ar putea realiza în mod normal. În speța de față, reclamantii au recunoscut că un tarif avantajos aplicabil unei anumite categorii de întreprinderi poate să constituie o măsură de ajutor, dar contestă faptul că acest lucru este valabil și pentru tariful în litigiu.

29 În acest sens, trebuie reamintit că acest tarif se aplica numai întreprinderilor angajate în horticultura în sere încălzite. În acest domeniu de activitate, cheltuielile de încălzire constituie un element important din costurile de producție. În cazul în care, în aceste împrejurări, tariful aplicabil acestor întreprinderi indică o tendință de scădere care nu cunoaște o asemănare cu

evoluția tarifelor aplicabile întreprinderilor care nu fac parte din același domeniu de activitate, această constatare oferă un indiciu de natură să conducă, în principiu, la convingerea că tariful preferențial constituie o măsură de ajutor.

30 Cu toate acestea, nu același lucru este valabil în cazul în care se dovedește că tariful preferențial în litigiu este, în contextul pieței relevante, justificat în mod obiectiv din motive economice, ca de exemplu necesitatea de a lupta împotriva concurenței exercitate pe această piață de alte surse de energie, al căror preț ar fi competitiv în raport cu prețul sursei de energie considerate. Pentru a aprecia caracterul real al acestei concurențe, este necesar să se țină cont nu numai de nivelul respectiv al prețurilor, ci și de costurile necesare pentru a deveni o nouă sursă de energie, ca de exemplu costurile de înlocuire și de amortizare a echipamentelor de încălzire.

31 Este necesar să se analizeze argumentele reclamanților în lumina acestor considerente. Aceștia au contestat, în special, concluziile Comisiei cu privire la întrebările dacă:

- stabilirea tarifului în litigiu rezultă dintr-o acțiune a statului olandez;
- acest tarif este inferior celui care ar fi fost necesar pentru a ține cont de riscul înlocuirii cu cărbune;
- stabilirea acestui tarif afectează schimburile comerciale între statele membre și denaturează concurența.

1. Cu privire la întrebarea dacă tariful în litigiu rezultă dintr-o acțiune a statului olandez

32 Reclamanții susțin în primul rând că, spre deosebire de explicațiile Comisiei în decizia sa, tariful în litigiu nu a fost impus de statul olandez și prin urmare nu poate să fie considerat „ajutor acordat de state sau prin intermediul fondurilor publice”.

33 În acest sens, reclamanții argumentează, pe de o parte, că Gasunie este o societate de drept privat în care statul olandez deține numai 50 % din capital și, pe de altă parte, că tariful este rezultatul unui acord de drept privat încheiat între Gasunie, Vegin și Landbouwschap, iar statul olandez este străin de acesta.

34 În legătură cu faptul, subliniat de Comisie, că ministrul afacerilor economice dispune de dreptul de a aproba tarifele practicate de Gasunie, guvernul olandez consideră că este vorba despre o simplă atribuție de control *a posteriori* care privește exclusiv conformitatea acestor tarife cu obiectivele politicii energetice a Țărilor de Jos.

35 Trebuie reamintit că, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții (a se vedea, în special, Hotărârea din 22 martie 1977, Steinike, cauza 78/76, Rec., p. 595, și Hotărârea din 30 ianuarie 1985, Comisia/Franța, cauza 290/83, Rec., p. 439), nu este necesar să se facă o distincție între cazurile în care ajutorul este acordat direct de stat și cazurile în care este acordat de organisme publice sau private pe care statul le instituie sau le desemnează pentru administrarea ajutoarelor. În cazul de față, mai multe elemente din dosar dovedesc că stabilirea tarifului în litigiu rezultă dintr-o acțiune imputabilă statului olandez.

36 În primul rând, structura acționariatului societății Gasunie este astfel încât statul olandez deține direct sau indirect 50 % din acțiuni și numește jumătate dintre membrii consiliului de administrație, organ care are, *inter alia*, competența de a stabili tarifele care trebuie să fie aplicate. În al doilea rând, ministrul afacerilor economice are competența de a aproba tarifele aplicate de Gasunie, ceea ce implică, indiferent de modul în care este exercitată această competență, posibilitatea ca Guvernul Țărilor de Jos să se opună unui tarif care nu îi convine.

În ultimul rând, în două rânduri, intervențiile Comisiei pe lângă guvernul olandez în scopul de a obține o modificare a tarifului pentru horticultori au fost primite favorabil de Gasunie și Landbouwschap. Astfel a fost cazul, în primul rând, în urma Deciziei 82/73 a Comisiei, abrogată ulterior, iar în al doilea rând, în urma Deciziei 85/215, contestată în prezenta cauză.

37 Aceste elemente, considerate în ansamblul lor, dovedesc că, în domeniul stabilirii tarifelor gazului, Gasunie nu dispune deloc de autonomie deplină, ci acționează sub controlul și directivele autorităților publice. Prin urmare, este evident că Gasunie nu putea să stabilească acest tarif fără să țină cont de cerințele autorităților publice.

38 Această constatare este suficientă pentru a ajunge la concluzia că stabilirea tarifului rezultă dintr-o acțiune a statului olandez și, prin urmare, poate să se încadreze în noțiunea de ajutor acordat de un stat membru în conformitate cu articolul 92 din tratat.

2. Cu privire la întrebarea dacă acest tarif este inferior celui care ar fi fost necesar pentru a ține cont de riscul înlocuirii cu cărbune

39 Reclamanții susțin că tariful care rezultă din acordul dintre Gasunie, Landbouwschap și Vegin era în totalitate justificat din punct de vedere comercial și că, prin urmare, acesta nu conține niciun element de ajutor în sensul articolului 92.

40 Pentru a putea să aprecieze temeinicia acestei obiecții, trebuie reamintit că, stabilind la 42,5 cenți/m³ plafonul prețului gazului pentru horticultori, tariful în litigiu a avut ca efect operarea unei reduceri de câțiva cenți a prețului gazului în raport cu prețul care ar fi rezultat din aplicarea tarifului aflat în vigoare înainte de 1 octombrie 1984. Într-adevăr, astfel cum a explicat agentul Comisiei în ședință, prețul gazului ar fi ajuns, conform tarifului anterior, la o medie de 48,5 cenți/m³ în cursul primelor trei trimestre din 1985.

41 În opinia reclamanților, opțiunea de a limita creșterea prețului gazului cauzată de creșterea prețului produselor petroliere era justificată în esență de necesitatea de a evita riscul ca horticultorii să înlocuiască instalațiile lor de încălzire cu cărbune, produs al cărui preț a scăzut semnificativ în ultima perioadă. Riscul acesta ar fi obligat Gasunie să plafoneze prețul gazului la un nivel corespunzător pentru a ține cont de concurența cu cărbunele.

42 Fără a contesta în sine argumentul întemeiat pe riscul înlocuirii cu cărbune, Comisia subliniază în decizia sa că acest risc s-ar manifesta de asemenea în alte sectoare puternic dependente de gaz, precum industria. Cu toate acestea, în acest sector nu a fost luată nicio măsură de reducere a prețului gazului care să fie comparabilă cu plafonul stabilit pentru horticultori. Această diferență de tratament între industrie și horticultură dovedește că tariful în litigiu nu se justifică prin dorința de a lupta împotriva concurenței cu cărbunele.

43 Acest argument nu este pertinent.

44 Este necesar să se țină cont de faptul că, astfel cum a afirmat chiar Comisia (punctul III.6 din Decizia 85/215), la un preț al gazului situat între 46,5 și 47,5 cenți/m³, „se apreciază că 30 % din gazul natural consumat de sectorul horticola va fi înlocuit de cărbune în mai puțin de trei ani”. Din această constatare a Comisiei rezultă că, fără a fi necesar să se examineze dacă și în ce măsură un asemenea risc de înlocuire cu cărbune s-ar manifesta de asemenea în sectorul industrial, Gasunie, luând în considerare acest risc, nu ar fi putut aplica în general un preț al gazului pentru horticultură peste pragul de 46,5-47,5 cenți/m³ indicat de Comisie.

45 Comisia susține, de asemenea, în decizia sa că nivelul la care prețul gazului a fost plafonat de tariful în litigiu, respectiv de 42,5 cenți/m³, este inferior nivelului necesar pentru a evita riscul înlocuirii cu cărbune în horticultură.

46 În acest sens, trebuie reamintit că cifrele indicate în raportul LEI (Institutul de Economie Agricolă), instituit în ianuarie 1985 și anexat la cereri, precum și în raportul GFE (Societatea belgiană de gestionare a energiei), anexat la memoriul în apărare al Comisiei, arată că prețul de 42,5 cenți/m³, stabilit ca plafon de tariful în litigiu, nu era justificat de riscul înlocuirii cu cărbune.

47 Raportul LEI lasă clar să se înțeleagă, în concluziile acestuia, că înlocuirea cu cărbune reprezintă o opțiune practică și rentabilă numai dacă prețul gazului depășește 45 cenți/m³. Pentru anumite categorii de întreprinderi, acest preț ajunge la 50 cenți/m³, deși în medie acesta este în jur de 46-47 cenți/m³. Numai în cazul întreprinderilor care nu dețin un condensor sau în cazul întreprinderilor care nu dețin nici condensor, nici aparat pentru dozarea de CO₂ prețul de echilibru, adică prețul la care horticultorii ar decide să nu treacă la cărbune, este estimat între 40,4 și 41,2 cenți/m³.

48 Cu privire la raportul GFE prezentat de Comisie și reluat în mare parte în decizia în litigiu, calculele pe care se bazează demonstrează că la prețul actual de 42,5 cenți/m³ înlocuirea cu cărbune se încadrează în limite neglijabile, în timp ce la un preț de 45 cenți/m³ această înlocuire ajunge la 1,5 % din consumul total de gaz în horticultură. Abia la un preț situat între 46,4 și 47,4 cenți/m³ înlocuirea ar deveni semnificativă, deoarece ar afecta 27 % din consumul total de gaz în horticultură. Trebuie remarcat că aceste prețuri sunt calculate de GFE pornind de la ipoteza unei exploatații echipate cu un cazan pe bază de gaz cu condensor.

49 Din aceste calcule rezultă că, cel puțin pentru exploatațiile care dețin un condensor, o tendință semnificativă de înlocuire cu cărbune se produce numai la un preț al gazului în jur de 46-47 cenți/m³ și, în orice caz, peste 45 cenți/m³.

50 Rămâne de examinat cazul exploatațiilor horticole care nu dețin un condensor, pentru care LEI indică prețuri de echilibru situate între 40,4 și 41,2 cenți/m³. În fapt, în cazul în care poziția exploatațiilor de acest tip trebuia să fie considerată ca semnificativă și reprezentativă, decizia societății Gasunie de a alinia tariful său la prețurile de înlocuire valabile în privința acestor exploatații și de a menține un plafon de 42,5 cenți/m³ ar putea fi considerată ca fiind justificată din punct de vedere comercial.

51 În acest sens, reclamanții au prezentat informații care să demonstreze că exploatațiile care nu dețin un condensor reprezintă categoria cea mai importantă din Țările de Jos. Cu toate că informațiile prezentate de Landbouwschap arată că, dintre cele 8 174 de exploatații care operează în acest stat, 4 502 nu dețin un condensor, guvernul olandez a precizat că acest lucru este valabil pentru numai 39 % dintre exploatații.

52 Aceste informații nu explică, totuși, de ce Gasunie ar trebui să decidă să alinieze tariful său general pentru exploatațiile horticole la prețurile de înlocuire valabile în privința tipului de exploatații cel mai puțin performant, în timp ce 61 % din exploatații ar fi continuat să utilizeze gazul, chiar și la prețuri mai ridicate.

53 Pe de o parte, în cazul în care, astfel cum rezultă din dosar, 60 % din exploatații sunt obligate să înlocuiască instalațiile proprii de încălzire în viitorul apropiat, este previzibil că procentul de exploatații care nu dețin un condensor va scădea, dat fiind că numeroși

horticultorii se vor orienta către un sistem de încălzire mai modern și relativ mai costisitor decât cel actual.

54 Rezultă că, cel puțin pe termen mediu, situația exploatațiilor care nu dețin un condensator este menită să devină marginală, astfel încât Gasunie nu ar fi avut o justificare din punct de vedere comercial ca să stabilească tariful său pentru exploatațiile horticoale pe baza situației acestor întreprinderi.

55 În aceste împrejurări, se ajunge la concluzia că Decizia 85/215 a considerat în mod întemeiat că tariful în litigiu era mai mic decât cel care ar fi fost necesar pentru a ține cont de riscul înlocuirii cu cărbune.

3. Cu privire la întrebarea dacă tariful în litigiu aduce atingere schimburilor comerciale între statele membre și denaturează concurența

56 Reclamanții contestă, în ultimul rând, că ajutorul inclus în tariful în litigiu aduce atingere schimburilor comerciale între statele membre și denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție. În acest sens, susțin că creșterea cotei din piața comunitară a fructelor și legumelor deținută de horticultorii olandezi este cauzată de alți factori, precum specializarea producției, respectarea standardelor de calitate foarte stricte, prezentarea uniformă a ambalajelor, nivelul foarte ridicat de cunoștințe, nivelul ridicat de cooperare și o ofertă de produse prezentate pe parcursul întregului an.

57 Fără a contesta faptul că factorii menționați anterior ar fi putut juca un rol important în creșterea înregistrată în cursul ultimilor ani de exporturile olandeze către celelalte state membre ale Comunității, este suficient să se constate că, grație ajutorului inclus în tariful în litigiu, o mare parte din horticultorii olandezi a putut beneficia de o reducere în jur de cel puțin 2,5 cenți/m³ din gazul consumat, ceea ce corespunde unei reduceri a prețului gazului de aproximativ 5,5 %.

58 Un avantaj de asemenea mărime poate să denatureze concurența în interiorul pieței comune, ca urmare atât a volumului total de gaz utilizat de horticultorii olandezi (2,5 miliarde de m³ pe an), cât și a faptului că, potrivit informațiilor din dosar, costurile energiei reprezintă între 25 și 30 % din costurile totale ale exploatației pentru horticultură în sere. Prin urmare, o reducere de aproximativ 5,5 % din prețul gazului acordată de autoritățile publice are un efect vizibil asupra costurilor totale de exploatare și determină o reducere artificială a prețurilor produselor în discuție.

59 Cu privire la întrebarea dacă ajutorul în litigiu aduce atingere schimburilor comerciale între statele membre, astfel cum au susținut Comisia și intervenienții, este necesar să se constate că cifrele prezentate de Comisie în Decizia 85/215, care nu au fost contestate de reclamanți, demonstrează că această condiție este îndeplinită în cazul de față. Din aceste cifre reiese, într-adevăr, că Țările de Jos asigură în prezent 65 % din producția comunitară în sere încălzite de tomate, din care 91 % sunt pentru export (55 % din această cifră exclusiv în Republica Federală Germania). De asemenea, Țările de Jos produc 75 % din producția comunitară în sere încălzite de cornișoni și castraveți, din care 68 % sunt pentru export (73 % din această cifră exclusiv în Republica Federală Germania).

60 În aceste condiții, a fost întemeiată concluzia Comisiei în Decizia 85/215 că ajutorul în litigiu aduce atingere schimburilor comerciale și denaturează concurența favorizându-i pe horticultorii olandezi.

61 Din considerentele precedente rezultă că pretenția bazată pe încălcarea articolului 92 din tratat nu este întemeiată.

II – Cu privire la motivul bazat pe încălcarea unor norme fundamentale de procedură

62 Guvernul olandez susține că Decizia 85/215 nu precizează care parte din tariful în litigiu constituie un ajutor de stat și, mai precis, nu indică ce preț al gazului ar fi, în opinia Comisiei, justificat din punct de vedere comercial și, în consecință, lipsit de orice element de ajutor. Guvernul consideră că, prin omiterea acestor precizări, Comisia a încălcat o normă fundamentală de procedură.

63 Acest motiv nu poate fi acceptat.

64 Comisia a precizat în mod clar, în decizia sa, că ajutorul în cauză era determinat de nivelul excesiv de scăzut la care fusese stabilit prețul gazului pentru horticultori aplicabil începând cu 1 octombrie 1984.

65 În aceste condiții, guvernul olandez nu putea întâmpina greutăți în a înțelege că, pentru punerea în aplicare a deciziei respective, era obligat să mărească tariful respectiv.

66 Cu privire la faptul că în decizie Comisia nu a inclus o precizare privind nivelul la care trebuia ridicat tariful ca să dispară orice element de ajutor, este suficient să se constate că absența unei asemenea precizări nu implică, în pofida argumentelor Guvernului Țărilor de Jos, imposibilitatea de a pune în aplicare Decizia 85/215, ci lasă nerezolvată numai întrebarea dacă măsurile adoptate concret de Guvernul Țărilor de Jos în cazul de față constituie sau nu o aplicare suficientă a deciziei respective.

67 Cu toate acestea, o asemenea întrebare este fără legătură cu obiectul prezentului litigiu, acesta fiind limitat la controlul conformității cu tratatul a Deciziei 85/215 și nu la măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a acesteia.

68 Prin urmare, pretenția întemeiată pe încălcarea unor norme fundamentale de procedură trebuie să fie respinsă.

III – Cu privire la motivul întemeiat pe insuficiența motivării

69 În această pretenție, guvernul olandez reproșează Comisiei că nu a prezentat motivele pentru care a urmărit, în decizie, cifrele și calculele pe care le pusese la dispoziție pentru a justifica tariful în litigiu.

70 De asemenea, guvernul olandez, susținut de Landbouwschap, susține că Decizia 85/215 este insuficient motivată în ceea ce privește atingerea adusă comerțului intracomunitar și prejudiciul cauzat concurenței.

71 Trebuie reamintit, cu titlu introductiv, că în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții (a se vedea, de curând, Hotărârea din 22 ianuarie 1986, Eridania, cauza 250/84, Rec., p. 134) motivația solicitată de articolul 190 din tratat trebuie să fie adaptată la natura actului în cauză și trebuie să indice, în mod clar și neechivoc, raționamentul instituției care este autorul actului, astfel încât să le permită părților în cauză să cunoască justificările măsurii adoptate, iar Curții să își exercite controlul.

72 Cu privire la prima critică formulată de guvernul olandez, trebuie recunoscut faptul că într-adevăr Comisia nu a prezentat motivele care au determinat-o să nu urmărească cifrele și calculele puse la dispoziție de guvernul olandez în cursul procedurii în conformitate cu articolul 93 alineatul (2). Cu toate acestea, o asemenea omisiune nu poate fi analizată drept o lipsă a motivării din moment ce Comisia avut grijă să explice în decizia sa, cu detalii suficiente și cu prezentarea cifrelor admise, motivul pentru care consideră că tariful în litigiu implică un element de ajutor. În aceste condiții, este necesar să se considere că părțile interesate au fost în măsură să cunoască justificările deciziei în cauză și să prezinte în fața Curții punctul lor de vedere în acest sens.

73 Nici a doua critică formulată de guvernul olandez și de Landbouwschap nu este întemeiată.

74 Astfel cum s-a constatat anterior, Comisia a subliniat în decizia sa, prezentând exemple corespunzătoare, importanța producției horticole în sere încălzite în Țările de Jos, precum și importanța exporturilor olandeze de aceste produse către celelalte state ale Comunității. Cu privire la prejudiciul cauzat concurenței, decizia arată în mod clar efectul costurilor energiei asupra costurilor totale de exploatare în horticultură, ceea ce implică faptul că o reducere a acestor costuri poate să aibă efecte asupra prețului de vânzare a produselor în cauză.

75 Aceste explicații sunt de natură să informeze în mod suficient părțile interesate cu privire la motivele care au influențat Comisia în decizia sa.

76 În aceste condiții, pretenția întemeiată pe insuficiența motivării trebuie să fie respinsă.

77 Întrucât niciuna dintre pretențiile prezentate de reclamânți nu a fost reținută, acțiunile în cauzele 68/85 și 70/85 trebuie să fie respinse.

Cu privire la cheltuielile de judecată

78 În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, în cazul în care s-a solicitat acest lucru de partea care a câștigat. Întrucât au căzut în pretenții, reclamânții trebuie obligați în mod solidar la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate de Republica Federală Germania, singura parte intervenientă în sprijinul concluziilor Comisiei care a solicitat acest lucru.

Pentru aceste motive,

CURTEA

declară și hotărăște:

- 1) Respinge acțiunea 67/85 ca inadmisibilă.**
- 2) Respinge acțiunile în cauzele 68/85 și 70/85.**
- 3) Obligă reclamânții la plata solidară a cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate de Republica Federală Germania, intervenientă.**

Mackenzie Stuart	Bosco	Due	Moitinho de Almeida	Koopmans	
Everling	Bahlmann	Galmot	Kakouris	Joliet	Schockweiler

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, din 2 februarie 1988.

Grefier
P. Heim

Preşedinte
A. J. Mackenzie Stuart